

Wytyczne

dotyczące określonych aspektów wymogów dotyczących odpowiedzialności i formatu okresowego sprawozdania z działań w zakresie zarządzania portfelem na podstawie rozporządzenia w sprawie rynków kryptoaktywów (rozporządzenia MiCA)

Spis treści

1	Zakres stosowania	5
2	Odniesienia do przepisów prawa, skróty i definicje.....	6
2.1	Odniesienia do przepisów prawa	6
2.2	Skróty.....	6
2.3	Definicje	6
3	Cel.....	8
4	Obowiązki w zakresie zgodności i powiadomienia.....	9
4.1	Status wytycznych	9
4.2	Obowiązki dotyczące powiadomienia	9
5	Wytyczne dotyczące określonych aspektów wymogów dotyczących odpowiedniości na podstawie rozporządzenia MiCA.....	10
5.1	Informacje dla klientów dotyczące celu przeprowadzania oceny odpowiedniości i jej zakresu stosowania (wytyczna 1)	10
5.2	Mechanizmy niezbędne do uzyskania wiedzy o klientach (wytyczna 2).....	12
5.3	Zakres informacji, które należy uzyskać od klientów (proporcjonalność) (wytyczna 3).....	15
5.4	Wiarygodność informacji o klientach (wytyczna 4)	19
5.5	Aktualizacja informacji o klientach (wytyczna 5).....	22
5.6	Informacje o klientach w przypadku osób prawnych lub grup (wytyczna 6)	24
5.7	Mechanizmy niezbędne do uzyskania wiedzy o kryptoaktywach (wytyczna 7) ...	26
5.8	Mechanizmy niezbędne do zapewnienia odpowiedniości kryptoaktywów lub usług w zakresie kryptoaktywów (wytyczna 8).....	27
5.9	Koszty i złożoność produktów równoważnych (wytyczna 9).....	31
5.10	Koszty i korzyści związane ze zmianami inwestycji (wytyczna 10).....	32
5.11	Kwalifikacje personelu (wytyczna 11)	34
6	Wytyczne dotyczące formatu okresowego sprawozdania z zarządzania portfelem kryptoaktywów.....	36

6.1	Trwały nośnik (wytyczna 1).....	36
6.2	Dostęp do systemu internetowego (wytyczna 2)	36
6.3	Treść okresowego sprawozdania (wytyczna 3)	37

1 Zakres stosowania

Kto?

1. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie do właściwych organów i dostawców usług w zakresie kryptoaktywów zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia MiCA, jeżeli świadczą oni, odpowiednio, usługi doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usługi zarządzania portfelem kryptoaktywów.

Co?

2. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie w odniesieniu do:
  - (i) wymogów dotyczących odpowiedniości zgodnie z art. 81 ust. 1, 7, 8, 10, 11 i 12 rozporządzenia MiCA; oraz
  - (ii) wymogów mających zastosowanie do formatu okresowego sprawozdania składanego przez dostawców usług w zakresie kryptoaktywów zarządzających portfelem kryptoaktywów, zgodnie z art. 81 ust. 14 rozporządzenia MiCA.

Kiedy?

3. Niniejsze wytyczne stosuje się po upływie 60 dni kalendarzowych od dnia ich publikacji na stronie internetowej ESMA we wszystkich językach urzędowych UE.

2 Odniesienia do przepisów prawa, skróty i definicje

2.1 Odniesienia do przepisów prawa

rozporządzenie w sprawie ustanowienia ESMA	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1095/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych), zmiany decyzji nr 716/2009/WE i uchylecia decyzji Komisji 2009/77/WE ¹ .
rozporządzenie MiCA	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1114 z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie rynków kryptoaktywów oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 1095/2010 oraz dyrektyw 2013/36/UE i (UE) 2019/1937 ² .

2.2 Skróty

ESNF	Europejski System Nadzoru Finansowego
ESMA	Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
UE	Unia Europejska

2.3 Definicje

<i>ocena odpowiedniości</i>	Cały proces gromadzenia informacji o danym kliencie oraz późniejszej oceny, czy dane kryptoaktywo jest dla niego odpowiednie, przeprowadzanej przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów m.in. na podstawie rzetelnej wiedzy dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów na temat kryptoaktywów, które może on zarekomendować lub w które może zainwestować w imieniu klienta.
<i>robodoradztwo</i>	Świadczenie usług doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usług zarządzania portfelem kryptoaktywów (w całości lub w części) za pośrednictwem zautomatyzowanego lub

---

¹ Dz.U. L 331 z 15.12.2010, s. 84.

² Dz.U. L 150 z 9.6.2023, s. 40.

półautomatyzowanego systemu służącego jako narzędzie do bezpośredniego kontaktu z klientem.

3 Cel

4. Podstawę niniejszych wytycznych stanowi art. 81 ust. 15 rozporządzenia MiCA oraz art. 16 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ustanowienia ESMA. Celem niniejszych wytycznych jest ustanowienie spójnych, wydajnych i skutecznych praktyk nadzorczych w ramach ESNF oraz zapewnienie wspólnego, jednolitego i spójnego stosowania przepisów, odpowiednio, art. 81 ust. 1, 7, 8, 10, 11, 12 i 14 rozporządzenia MiCA.
5. W szczególności mają one na celu propagowanie większej konwergencji w stosowaniu wymogów dotyczących odpowiedniości określonych w rozporządzeniu MiCA i wymogów mających zastosowanie do formatu okresowego sprawozdania, które ma być dostarczane przez dostawców usług w zakresie kryptoaktywów zarządzających portfelem kryptoaktywów, oraz w podejściach nadzorczych do tych wymogów.
6. ESMA identyfikuje szereg ważnych kwestii, jak określono w poniższych wytycznych, a tym samym pomaga zapewnić, by dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów przestrzegali standardów regulacyjnych, co – jak spodziewa się ESMA – powinno przełożyć się na odpowiednie wzmocnienie ochrony inwestorów.

4 Obowiązki w zakresie zgodności i powiadomienia

4.1 Status wytycznych

7. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ustanowienia ESMA właściwe organy i uczestnicy rynku finansowego muszą dołożyć wszelkich starań, aby zastosować się do niniejszych wytycznych.
8. Właściwe organy, do których mają zastosowanie niniejsze wytyczne, powinny zastosować się do nich poprzez odpowiednie włączenie ich do swoich krajowych ram prawnych lub nadzorczych, również w przypadku, gdy poszczególne wytyczne są skierowane głównie do uczestników rynku finansowego. W takim przypadku właściwe organy powinny w ramach sprawowanego nadzoru zapewnić, aby uczestnicy rynku finansowego przestrzegali wytycznych.

4.2 Obowiązki dotyczące powiadomienia

9. W terminie dwóch miesięcy od daty publikacji niniejszych wytycznych na stronie internetowej ESMA we wszystkich językach urzędowych UE właściwe organy, do których niniejsze wytyczne mają zastosowanie, muszą powiadomić ESMA, czy (i) stosują się do niniejszych wytycznych; (ii) nie stosują się do nich, ale zamierzają się do nich zastosować; albo (iii) nie stosują się i nie zamierzają się do nich zastosować.
10. W przypadku niestosowania się do wytycznych właściwe organy muszą również powiadomić ESMA w terminie dwóch miesięcy od daty publikacji wytycznych na stronie EMSA we wszystkich językach urzędowych UE o powodach niestosowania się do wytycznych.
11. Formularz powiadomienia jest dostępny na stronie internetowej ESMA. Po wypełnieniu formularza należy przekazać go do ESMA.
12. Uczestnicy rynku finansowego nie mają obowiązku powiadomienia, czy stosują się do niniejszych wytycznych.

5 Wytyczne dotyczące określonych aspektów wymogów dotyczących odpowiedniości wynikających z rozporządzenia MiCA

5.1 Informacje dla klientów dotyczące celu przeprowadzania oceny odpowiedniości i jej zakresu stosowania (wytyczna 1)

Stosowne prawodawstwo: art. 66 ust. 1 i 2 oraz art. 81 ust. 1, 8, 10 i 11 rozporządzenia MiCA.

13. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni informować swoich klientów w prosty i zrozumiały sposób o ocenie odpowiedniości i jej celu, którym jest umożliwienie dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów działania w najlepszym interesie klienta. Powinno to obejmować jasne wyjaśnienie, że to dostawca usług w zakresie kryptoaktywów jest odpowiedzialny za przeprowadzenie oceny, tak aby klienci rozumieli (i) powód, dla którego są proszeni o dostarczenie określonych informacji, (ii) jak istotne jest, aby informacje te były aktualne, dokładne i kompletne oraz (iii) że bez takich informacji dostawca usług w zakresie kryptoaktywów nie będzie rekomendował kryptoaktywów lub usług w zakresie kryptoaktywów ani nie rozpocznie świadczenia usług zarządzania portfelem kryptoaktywów. Informacje te mogą być dostarczane w ujednoliconym formacie.
14. Informacje o ocenie odpowiedniości powinny pomóc klientom w zrozumieniu celu stawianych wymogów. Powinny zachęcać ich do przekazania aktualnych, prawdziwych i wystarczających informacji na temat ich wiedzy, doświadczenia, celów inwestycyjnych (w tym ich tolerancji ryzyka) oraz sytuacji finansowej (w tym zdolności ponoszenia strat). Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zwrócić uwagę swoim klientom na istotność zebrania prawdziwych i kompletnych informacji, tak aby na ich podstawie dostawca usług w zakresie kryptoaktywów mógł zarekomendować klientowi odpowiednie kryptoaktywa lub usługi w zakresie kryptoaktywów. Bez tych informacji dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów nie mogą świadczyć usług doradztwa w zakresie kryptoaktywów ani usług zarządzania portfelem kryptoaktywów.
15. To dostawca usług w zakresie kryptoaktywów decyduje o sposobie informowania klientów o ocenie odpowiedniości. Zastosowany format powinien jednak umożliwić sprawdzenie, czy przekazano stosowne informacje.
16. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów nie powinni wywoływać żadnych niejasności ani wątpliwości co do swoich obowiązków w procesie oceny odpowiedniości kryptoaktywów lub usług w zakresie kryptoaktywów. Dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien w szczególności unikać stwierdzania lub stwarzania wrażenia, że o odpowiedniości inwestycji lub usługi decyduje sam klient lub że to klient ustala, które kryptoaktywa lub usługi w zakresie kryptoaktywów pasują do jego profilu ryzyka.

Przykładowo dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów nie powinni wskazywać klientowi, że dane kryptoaktywo jest tym, które klient wybrał jako odpowiednie, ani też wymagać, aby klient potwierdził, że dane kryptoaktywo lub usługa w zakresie kryptoaktywów są odpowiednie.

17. Wszelkie zastrzeżenia prawne (lub inne podobne oświadczenia) mające na celu ograniczenie odpowiedzialności dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów za ocenę odpowiedności w żaden sposób nie wpłyną na charakterystykę usługi w zakresie kryptoaktywów świadczonej w praktyce klientom ani na ocenę przestrzegania przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów obowiązujących wymogów. Na przykład przy gromadzeniu niezbędnych do przeprowadzenia oceny odpowiedności informacji o klientach (m.in. na temat horyzontu inwestycyjnego lub okresu utrzymywania lub na temat tolerancji ryzyka) dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów nie powinni twierdzić, że nie dokonują oceny odpowiedności.
18. Aby wyeliminować potencjalne luki w zrozumieniu przez klientów usług w zakresie kryptoaktywów świadczonych w formie robodoradztwa, poza innymi wymaganymi informacjami podawanymi klientom dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni:
  - jednoznacznie wyjaśnić dokładny stopień i zakres zaangażowania człowieka oraz poinformować, czy i w jaki sposób klient może zwrócić się do firmy z prośbą o kontakt z człowiekiem;
  - wyjaśnić, że udzielone przez klientów odpowiedzi będą miały bezpośredni wpływ na ocenę odpowiedności decyzji inwestycyjnych rekomendowanych lub podejmowanych w ich imieniu;
  - opisać źródła informacji wykorzystywanych do generowania porad inwestycyjnych lub świadczenia usług zarządzania portfelem (np. w przypadku korzystania z kwestionariusza internetowego dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni wyjaśnić, że odpowiedzi udzielone w kwestionariuszu mogą stanowić jedyną podstawę dla robodoradztwa lub wskazać, czy dostawca usług w zakresie kryptoaktywów ma dostęp do innych informacji lub kont klientów);
  - wyjaśnić, w jaki sposób i kiedy informacje dotyczące klienta będą aktualizowane w zakresie dotyczącym jego sytuacji, okoliczności osobistych itp.
19. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni również dokładnie rozważyć, czy ujawniane przez nich informacje są opracowane tak, aby były skuteczne (np. informacje są udostępniane bezpośrednio klientom i nie są ukryte lub niezrozumiałe). W przypadku dostawców usług w zakresie kryptoaktywów świadczących usługę robodoradztwa może to w szczególności obejmować:
  - podkreślenie istotnych informacji (np. z wykorzystaniem funkcjonalności takich jak wyskakujące okienka);

- rozważenie, czy niektórym informacjom powinien towarzyszyć tekst interaktywny (np. z wykorzystaniem funkcjonalności takich jak podpowiedzi) lub innych sposobów przekazywania szczegółowych wyjaśnień klientom, którzy chcą uzyskać dodatkowe informacje (np. za pomocą sekcji często zadawanych pytań).

5.2 Mechanizmy niezbędne do uzyskania wiedzy o klientach (wytyczna 2)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 1, 8 i 10 rozporządzenia MiCA.

20. Zbierając informacje niezbędne do przeprowadzenia oceny odpowiedniości dla każdego klienta, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zapewnić, by pytania, które zadają swoim klientom, były wystarczająco szczegółowe, mogły z wysokim prawdopodobieństwem zostać prawidłowo zrozumiane i uwzględniały elementy opracowane w wytycznej 3 oraz by każda metoda wykorzystywana do gromadzenia informacji miała na celu uzyskanie informacji wymaganych do oceny odpowiedniości.
21. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni dopilnować, aby ocena zgromadzonych informacji o ich klientach była dokonywana w spójny sposób, niezależnie od środków wykorzystywanych do gromadzenia takich informacji.
22. Na przykład dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów mogliby korzystać z kwestionariuszy (zwłaszcza w formie cyfrowej) wypełnionych przez ich klientów, informacji zgromadzonych podczas rozmów z nimi lub innych informacji zgromadzonych już w ramach istniejącej relacji dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów z klientem. Na przykład niewywiązanie się z płatności z tytułu innych zobowiązań może wskazywać na trudną sytuację finansową.
23. Opracowując kwestionariusze mające na celu zebranie informacji o klientach na potrzeby oceny odpowiedniości, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni być świadomi najczęstszych powodów, dla których klienci mogą wypełniać kwestionariusze niewłaściwie, i brać je pod uwagę. W szczególności:
  - należy zwrócić uwagę na jasność, kompletność i zrozumiałość kwestionariusza, a także unikać wprowadzania w błąd oraz mylącego, nieprecyzyjnego i nadmiernie technicznego języka;
  - układ informacji powinien być starannie opracowany, tak by nie wpływał na decyzje klientów (czcionka, odstępy między wierszami itd.);
  - należy unikać zadawania pytań służących zgromadzeniu informacji na temat kilku kwestii na podstawie odpowiedzi na jedno pytanie, szczególnie przy ocenie wiedzy i doświadczenia oraz tolerancji ryzyka;

- aby móc skutecznie gromadzić niezbędne informacje, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni starannie rozważyć kolejność zadawanych pytań;
  - aby możliwe było zapewnienie pozyskania niezbędnych informacji, w kwestionariuszu generalnie nie powinna być dostępna opcja nieudzielenia odpowiedzi (w szczególności w zakresie informacji o sytuacji finansowej klienta).
24. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni również podjąć uzasadnione działania, aby ocenić poziom zrozumienia przez klienta ryzyka inwestycyjnego, a także związku między ryzykiem a zwrotem z inwestycji, ponieważ ma to kluczowe znaczenie dla umożliwienia dostawcom usług w zakresie kryptoaktywów działania zgodnego z najlepszym interesem klienta podczas przeprowadzania oceny odpowiedniości. Przedstawiając pytania w tej kwestii, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni jasno i prosto wyjaśnić, że ich celem jest umożliwienie dokonania oceny stosunku klientów do ryzyka (profil ryzyka), a tym samym tego, czy kryptoaktywa lub usługi w zakresie kryptoaktywów są dla nich odpowiednie (a w stosownych przypadkach – jakie rodzaje i ryzyko są z nimi związane).
25. Informacje niezbędne do przeprowadzenia oceny odpowiedniości obejmują różne elementy, które mogą wpływać na przykład na analizę sytuacji finansowej klienta (w tym jego zdolności ponoszenia strat) lub celów inwestycyjnych (m.in. tolerancji ryzyka). Przykładami takich elementów są:
- stan cywilny klienta (w szczególności zdolność prawna do zaangażowania aktywów, które mogą należeć również do partnera lub partnerki);
  - sytuacja rodzinna klienta (zmiany sytuacji rodzinnej, np. narodziny dziecka lub rozpoczęcie studiów przez dziecko, mogą wpływać na sytuację finansową klienta);
  - wiek klienta (który jest istotny przede wszystkim z punktu widzenia prawidłowej oceny celów inwestycyjnych, w szczególności poziomu ryzyka finansowego, które klient chce podjąć, jak również okresu utrzymywania lub horyzontu inwestycyjnego, który wskazuje na chęć utrzymywania inwestycji przez dany okres);
  - sytuacja zawodowa klienta (poziom bezpieczeństwa zatrudnienia lub zbliżanie się przez klienta do wieku emerytalnego mogą wpływać na jego sytuację finansową lub cele inwestycyjne);
  - potrzeba płynności w niektórych istotnych inwestycjach lub konieczność sfinansowania przyszłego zobowiązania finansowego (np. zakup nieruchomości, opłaty za naukę).

26. Przy ustalaniu, jakie informacje są niezbędne, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni mieć na uwadze wpływ, jaki znacząca zmiana tych informacji może mieć na ocenę odpowiedniości.
27. ESMA jest zdania, że dobrą praktyką podczas gromadzenia informacji na temat celów inwestycyjnych klienta byłoby uwzględnianie przez dostawców usług w zakresie kryptoaktywów elementów pozafinansowych, a także (poza elementami wymienionymi w pkt 25) gromadzenie informacji na temat preferencji klienta w zakresie czynników środowiskowych, społecznych i dotyczących ładu korporacyjnego, aby uwzględnić je w ocenie odpowiedniości.
28. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni podjąć wszelkie rozsądne działania, aby w wystarczającym stopniu ocenić, na ile klienci rozumieją główne cechy i ryzyko związane z poszczególnymi rodzajami produktów z oferty dostawców usług w zakresie kryptoaktywów. Przyjęcie przez dostawców usług w zakresie kryptoaktywów mechanizmów mających na celu unikanie nadmiernego polegania na samoocenie klienta i zapewnienie spójności udzielonych przez niego odpowiedzi³ jest szczególnie ważne dla prawidłowej oceny wiedzy i doświadczenia klienta. Zgromadzone przez dostawców usług w zakresie kryptoaktywów informacje na temat wiedzy i doświadczenia klienta należy wziąć pod uwagę całościowo w ogólnej ocenie jego rozumienia produktów i usług oraz ryzyka związanego z rekomendowanymi transakcjami lub z zarządzaniem jego portfelem.
29. Ważne jest również, aby dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów oceniali zrozumienie przez klienta podstawowych pojęć finansowych, takich jak ryzyko inwestycyjne (w tym ryzyko koncentracji) i zależność ryzyko/zwrot. W tym celu dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni rozważyć wykorzystanie orientacyjnych, zrozumiałych przykładów poziomów strat/zwrotu, które mogą wystąpić w zależności od poziomu podejmowanego ryzyka, oraz powinni ocenić reakcję klienta na takie scenariusze.
30. W ramach oceny wiedzy i doświadczenia klienta dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni upewnić się, że klient dokładnie rozumie funkcjonowanie kryptoaktywów, a w szczególności ryzyko związane z wykorzystaniem technologii rozproszonego rejestru (na przykład cyberkradzież, łamanie zabezpieczeń, utrata lub zniszczenie kluczy prywatnych), na których oparte są kryptoaktywa.
31. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni opracować kwestionariusze tak, aby byli w stanie zgromadzić niezbędne informacje o swoim kliencie. Jest to szczególnie istotne w przypadku dostawców usług w zakresie kryptoaktywów świadczących usługi robodoradztwa ze względu na ograniczone interakcje międzyludzkie. Aby zapewnić zgodność z wymogami dotyczącymi tej oceny, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni wziąć pod uwagę następujące czynniki:

---

³ Zobacz wytyczna 4.

- czy informacje zgromadzone za pomocą kwestionariusza internetowego pozwalają dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów stwierdzić, że udzielone porady są odpowiednie dla jego klientów w świetle ich wiedzy i doświadczenia, sytuacji finansowej oraz celów inwestycyjnych i potrzeb;
- czy pytania sformułowane w kwestionariuszu są wystarczająco jasne lub czy kwestionariusz umożliwia podanie klientom dodatkowych wyjaśnień lub przykładów, jeśli jest to konieczne (np. za pomocą niektórych funkcjonalności, takich jak pojawiające się na ekranie wskazówki lub wyskakujące okienka);
- czy klienci wypełniający kwestionariusz internetowy mają możliwość kontaktu z człowiekiem (w tym zdalnego kontaktu za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefonu komórkowego);
- czy podjęto działania służące wyeliminowaniu niespójności w odpowiedziach klientów (np. uwzględnienie podczas opracowywania kwestionariusza elementów ostrzegających klientów, gdy ich odpowiedzi wydają się wewnątrznie niespójne, i sugerujących ponowne ich rozważenie, lub wdrożenie systemów automatycznego oznaczania z pozoru niespójnych informacji przekazywanych przez klientów, aby zasygnalizować dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów konieczność ich sprawdzenia).

5.3 Zakres informacji, które należy uzyskać od klientów (proporcjonalność) (wytyczna 3)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 1, 8 i 10 rozporządzenia MiCA

32. Przed świadczeniem usługi doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usługi zarządzania portfelem kryptoaktywów dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów muszą zebrać wszystkie „niezbędne informacje”⁴ na temat wiedzy i doświadczenia klienta, jego sytuacji finansowej, celów inwestycyjnych i podstawowego zrozumienia ryzyka związanego z nabyciem kryptoaktywów, z należyтым uwzględnieniem charakteru i zakresu świadczonej usługi. Zakres „niezbędnych” informacji może być różny i dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni określić zakres informacji, które należy uzyskać od klientów w świetle wszystkich cech usług doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usług zarządzania portfelem kryptoaktywów, które mają być świadczone tym klientom. W szczególności dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni uwzględnić cechy proponowanego doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub proponowanego zarządzania

---

⁴ „Niezbędne informacje” należy rozumieć jako te, które dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów muszą zgromadzić, aby spełnić wymogi dotyczące odpowiedzialności wynikające z treści rozporządzenia MiCA.

portfelem kryptoaktywów, rodzaj i cechy kryptoaktywów, które będą brane pod uwagę, oraz cechy klientów.

33. Aby określić, jakie informacje są „niezbędne”, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni wziąć pod uwagę, w odniesieniu do wiedzy i doświadczenia klienta, jego sytuacji finansowej, celów inwestycyjnych i podstawowego zrozumienia ryzyka związanego z nabyciem kryptoaktywów:
- rodzaj kryptoaktywów lub transakcji lub usług, które dostawca usług w zakresie kryptoaktywów może zarekomendować lub świadczyć (w tym złożoność i poziom ryzyka);
  - charakter i zakres usług, jakie dostawca usług w zakresie kryptoaktywów może świadczyć;
  - potrzeby i sytuację klienta;
  - cechy klienta [np. jego poziom zaawansowania, wiedza na temat inwestowania (w tym w odniesieniu do kryptoaktywów), sytuacja finansowa itp.].
34. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zapewnić, aby informacje dotyczące wiedzy i doświadczenia klienta lub potencjalnego klienta w zakresie inwestowania, w tym w dziedzinie kryptoaktywów, obejmowały następujące elementy, w zakresie odpowiednim do charakteru klienta, charakteru i zakresu świadczonej usługi oraz rodzaju przewidzianych kryptoaktywów lub transakcji, w tym ich złożoności i związanego z nimi ryzyka:
- rodzaje usług, transakcji i produktów finansowych, które są znane klientowi;
  - czy klient rozumie technologię rozproszonego rejestru, na której opierają się kryptoaktywa, oraz ryzyko związane z tą technologią, takie jak ryzyko transferu kryptoaktywów do niewłaściwego portfela lub adresu lub ryzyko łamania zabezpieczeń;
  - charakter, wielkość i częstotliwość transakcji prowadzonych przez klienta, w tym w zakresie kryptoaktywów, oraz okres, w którym były prowadzone;
  - poziom wykształcenia, a także obecny zawód lub poprzednie istotne w rozpatrywanym względzie zawody klienta lub potencjalnego klienta.
35. Podczas oceny wiedzy klienta na temat kryptoaktywów lub konkretnego rodzaju kryptoaktywów dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów nie powinni opierać się wyłącznie na historii transakcji takiego klienta, lecz także powinni zapewnić zrozumienie produktu przez klienta.

36. Chociaż zakres gromadzonych informacji może być różny, to jednak standardy zapewniające, by rekomendacja lub inwestycja dokonana w imieniu klienta były dla niego odpowiednie, pozostają zawsze takie same. W rozporządzeniu MiCA zezwala się dostawcom usług w zakresie kryptoaktywów na gromadzenie informacji na poziomie, który jest adekwatny i proporcjonalny do oferowanych przez nich produktów i usług lub w odniesieniu do których klient prosi o konkretną usługę doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usługę zarządzania portfelem kryptoaktywów. Nie pozwala ono natomiast dostawcom usług w zakresie kryptoaktywów na obniżanie poziomu ochrony należnej klientom.
37. Informacje dotyczące celów inwestycyjnych klienta lub potencjalnego klienta powinny zawierać, stosownie do potrzeb, informacje na temat długości okresu, w którym klient chciałby prowadzić inwestycje, jego preferencji co do poziomu ryzyka, profilu ryzyka oraz celów inwestycji.
38. Zapewniając dostęp do bardziej złożonych lub ryzykownych kryptoaktywów, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni gromadzić bardziej szczegółowe informacje na temat klienta niż te, które gromadziliby, gdyby w grę wchodziły mniej złożone lub ryzykowne produkty. Ma to umożliwić dostawcom usług w zakresie kryptoaktywów ocenę, czy klient jest w stanie zrozumieć ryzyko związane z kryptoaktywami i ponieść je z finansowego punktu widzenia⁵. ESMA oczekuje, że dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów przeprowadzą solidną ocenę m.in. wiedzy i doświadczenia klienta, w tym na przykład zdolności do zrozumienia mechanizmów, które sprawiają, że rekomendowane lub będące przedmiotem obrotu kryptoaktywa są „ryzykowne” i ewentualnie „złożone”, czy klient handlował już kryptoaktywami i konkretnym rodzajem kryptoaktywów (na przykład stabilną kryptowalutą – ang. *stablecoin* – lub tokenem użytkowym), od jak dawna nimi handluje itp.
39. W odniesieniu do kryptoaktywów nie płynnych⁶ „niezbędne informacje”, które należy zgromadzić, powinny obejmować informacje o okresie, przez jaki klient jest gotowy utrzymywać inwestycję.
40. Ponieważ informacje o sytuacji finansowej klienta należy uzyskać w każdym przypadku, to zakres informacji do zgromadzenia może zależeć od rodzaju kryptoaktywów i usług, które mają zostać zarekomendowane lub świadczone. Na przykład, ponieważ wiele kryptoaktywów to inwestycje wysoce spekulacyjne, „niezbędne informacje”, które należy zgromadzić w celu ustalenia, czy sytuacja finansowa klienta pozwala mu inwestować w takie kryptoaktywa lub je utrzymywać, mogą obejmować w zależności od potrzeb wszystkie następujące elementy:

---

⁵ Aby mieć pewność, że klienci rozumieją ryzyko inwestycyjne i potencjalne straty, które mogą ponieść, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien w miarę możliwości przedstawiać te rodzaje ryzyka w jasny i zrozumiały sposób, wykorzystując w tym celu przykłady ilustrujące rozmiar strat w przypadku niekorzystnych wyników kryptoaktywów oraz z należytym uwzględnieniem art. 81 ust. 9 rozporządzenia MiCA.

⁶ Zadaniem każdego dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów jest określenie a priori, które kryptoaktywa zawarte w jego ofercie skierowanej do inwestorów uznaje on za nie płynne.

- wysokość regularnych i łącznych dochodów klienta, ich stały lub tymczasowy charakter oraz źródło tych dochodów (np. stosunek pracy, emerytura, dochody z inwestycji, dochody z wynajmu itp.);
  - aktywa klienta z uwzględnieniem aktywów płynnych, inwestycji i nieruchomości, w tym rodzaje inwestycji finansowych, nieruchomości własnych i inwestycyjnych, funduszy emerytalnych oraz wszelkich depozytów gotówkowych itp. posiadanych przez klienta. Dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien również w stosownych przypadkach zgromadzić informacje o ewentualnych warunkach, zasadach dostępu, kredytach, gwarancjach i innych ograniczeniach związanych z powyższymi aktywami;
  - regularne zobowiązania finansowe klienta, które obejmują podjęte lub planowane przez niego zobowiązania finansowe (zobowiązania klienta, ogólną kwotę zadłużenia oraz inne zobowiązania okresowe itp.).
41. Określając informacje, które należy zgromadzić, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni również uwzględnić charakter usługi, która ma być świadczona. Z praktycznego punktu widzenia oznacza to, że:
- gdy ma być świadczona usługa doradztwa w zakresie kryptoaktywów, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zgromadzić informacje wystarczające do oceny, czy klient jest w stanie zrozumieć ryzyko i charakter poszczególnych kryptoaktywów i usług, które dostawca usług w zakresie kryptoaktywów zamierza mu zarekomendować;
  - gdy ma być świadczona usługa zarządzania portfelem kryptoaktywów – ze względu na fakt, że decyzje inwestycyjne ma w imieniu klienta podejmować dostawca usług w zakresie kryptoaktywów – poziom wiedzy i doświadczenia potrzebnych klientowi w zakresie wszystkich kryptoaktywów, które mogą potencjalnie znaleźć się w portfelu, może być niższy, niż w przypadku gdy ma być świadczona usługa doradztwa w zakresie kryptoaktywów. Niemniej jednak nawet w takiej sytuacji klient powinien przynajmniej rozumieć łączne ryzyko związane z portfelem (w tym ryzyko związane z technologią rozproszonego rejestru) i ogólnie rozumieć ryzyko związane z poszczególnymi rodzajami kryptoaktywów, które mogą znaleźć się w portfelu. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni bardzo dokładnie zrozumieć i poznać poziom wiedzy klienta na temat kryptoaktywów i jego profil inwestycyjny.
42. Podobnie na poziom szczegółowości informacji gromadzonych na temat klienta może również wpływać zakres usługi zamawianej przez klienta. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni na przykład gromadzić więcej informacji o klientach zwracających się z pytaniem o usługę doradztwa w zakresie ich całego portfela finansowego niż o klientach, którzy zwracają się z pytaniem o konkretną poradę w kwestii

zainwestowania określonej kwoty stanowiącej stosunkowo niewielką część ich całego portfela.

43. Określając, jakie informacje należy zgromadzić, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni również uwzględnić specyfikę klienta. Na przykład zwykle należy gromadzić bardziej szczegółowe informacje w przypadku klientów potencjalnie podatnych na zagrożenia (np. osób starszych) lub niedoświadczonych, którzy zamawiają usługę doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usługę zarządzania portfelem kryptoaktywów po raz pierwszy.
44. Informacje, które należy zgromadzić, będą również zależeć od potrzeb i sytuacji klienta. Na przykład dostawca usług w zakresie kryptoaktywów będzie prawdopodobnie potrzebował bardziej szczegółowych informacji o sytuacji finansowej klienta, gdy cele inwestycyjne klienta są zróżnicowane lub długoterminowe, niż w przypadku, gdy klient chce dokonać krótkoterminowej inwestycji.
45. Informacje o sytuacji finansowej klienta obejmują informacje dotyczące jego inwestycji (w kryptoaktywa i inne produkty). Oznacza to, że od dostawców usług w zakresie kryptoaktywów oczekuje się dysponowania informacjami o inwestycjach finansowych klienta, które posiada on u dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów, w podziale na poszczególne kryptoaktywa. W zależności od zakresu świadczonego doradztwa dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni również zachęcać klientów do ujawniania szczegółowych informacji na temat inwestycji, które posiadają u innych dostawców usług w zakresie kryptoaktywów, lub inwestycji finansowych, które posiadają w instytucjach finansowych, w miarę możliwości również w odniesieniu do poszczególnych produktów.

5.4 Wiarygodność informacji o klientach (wytyczna 4)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 1 i 10 rozporządzenia MiCA.

46. Od klientów oczekuje się, że będą udzielać prawdziwych, aktualnych i pełnych informacji niezbędnych do dokonania oceny odpowiedności. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni jednak podejmować wszelkie uzasadnione działania i dysponować odpowiednimi narzędziami, aby dopilnować, by zebrane informacje na temat ich klientów były wiarygodne, dokładne i spójne, nie polegając przy tym w nadmiernym stopniu na samoocenie klientów. Powinno to obejmować między innymi:
  - zapewnienie, aby klienci byli świadomi wagi przekazywania dokładnych i aktualnych informacji;
  - zapewnienie, aby wszystkie narzędzia, takie jak narzędzia profilowania oceny ryzyka lub narzędzia służące do oceny wiedzy i doświadczenia klienta, które są wykorzystywane w procesie oceny odpowiedności, nadawały się do założonego celu i były należycie zaprojektowane pod kątem ich stosowania w odniesieniu do

klientów, przy czym wszystkie ograniczenia mają zostać określone i aktywnie zminimalizowane w trakcie procesu oceny odpowiedniości;

- zapewnienie, aby pytania wykorzystane w procesie były łatwe do zrozumienia przez klientów, dokładnie odzwierciedlały cele i potrzeby klienta oraz informacje niezbędne do zrozumienia oceny odpowiedniości; oraz
  - podjęcie w razie potrzeby kroków w celu zapewnienia spójności informacji dotyczących klienta, na przykład poprzez rozważenie, czy informacje przekazane przez klientów zawierają oczywiste nieprawidłowości.
47. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów odpowiadają za dopilnowanie, aby posiadali oni informacje niezbędne do przeprowadzenia oceny odpowiedniości. W związku z tym żadna umowa podpisana przez klienta ani ujawnienie informacji przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów, które miałyby na celu ograniczenie odpowiedzialności dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów w odniesieniu do oceny odpowiedniości, nie będą uznane za zgodne z wymogami wskazanymi w rozporządzeniu MiCA.
48. Aby uniknąć nadmiernego polegania na samoocenie klienta, każda dokonana samodzielnie ocena powinna być równoważona przez faktyczne informacje zebrane na podstawie obiektywnych kryteriów. Na przykład:
- zamiast pytać klienta o to, czy rozumie pojęcia zależności ryzyko/zwrot oraz dywersyfikacji ryzyka, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien przedstawić praktyczne przykłady sytuacji, które mogą wystąpić w rzeczywistości, na przykład posługując się wykresami lub scenariuszami pozytywnego i negatywnego rozwoju wydarzeń, opartymi na realistycznych założeniach;
  - zamiast pytać, czy klient posiada wystarczającą wiedzę na temat głównych cech poszczególnych rodzajów kryptoaktywów oraz związanych z nimi rodzajów ryzyka, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien na przykład zadać pytania mające na celu ocenę rzeczywistej wiedzy klienta na temat konkretnych rodzajów kryptoaktywów, takie jak pytania wielokrotnego wyboru, na które klient powinien prawidłowo odpowiedzieć;
  - zamiast pytać klienta o to, czy uważa, że posiada wystarczające doświadczenie, aby inwestować w określone kryptoaktywa, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien zapytać go, z jakimi rodzajami kryptoaktywów jest zaznajomiony oraz na ile nieodległe w czasie i częste jest jego doświadczenie w obrocie nimi;
  - zamiast pytać klienta o to, czy uważa, że posiada wystarczające środki, aby dokonać inwestycji, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien poprosić go o podanie faktów dotyczących jego sytuacji finansowej, np. informacji o stałym

źródle dochodu, ewentualnych zobowiązaniach pozostających do zapłaty (takich jak kredyty bankowe lub inne rodzaje zadłużenia, które mogą znacząco wpłynąć na ocenę zdolności finansowej klienta do ponoszenia ryzyka i strat związanych z inwestycją);

- zamiast pytać o to, czy klient czuje się komfortowo z ponoszeniem ryzyka, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien zapytać, jaki poziom strat w danym okresie byłby możliwy do przyjęcia dla klienta w odniesieniu do poszczególnych inwestycji lub całego portfela.
49. Dokonując oceny wiedzy i doświadczenia klienta, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien również unikać zbyt ogólnych pytań z odpowiedziami typu „tak/nie” lub bardzo szerokiego podejścia do samooceny z wykorzystaniem pól wyboru (np. dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni unikać przedstawiania klientowi listy kryptoaktywów i proszenia go o wskazanie, które z nich rozumie). Jeżeli dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów wstępnie wypełniają kwestionariusze za klientów na podstawie ich historii transakcji u danego dostawcy (np. w ramach innej usługi w zakresie kryptoaktywów), powinni zagwarantować, aby wykorzystywano jedynie informacje w pełni obiektywne, istotne i rzetelne oraz aby klient miał możliwość ich weryfikacji i, w razie potrzeby, poprawienia lub uzupełnienia każdej z wstępnie wypełnionych odpowiedzi w celu zagwarantowania precyzji wstępnie podanych informacji. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni również wstrzymać się od przewidywania poziomu doświadczenia klientów na podstawie dokonanych założeń.
50. Wcześniejsze inwestycje klienta w kryptoaktywa nie powinny być same w sobie wystarczające, aby dostawca usług w zakresie kryptoaktywów mógł stwierdzić, że taki klient rozumie kryptoaktywa i usługi w zakresie kryptoaktywów (w szczególności ryzyko związane z kryptoaktywami).
51. Oceniając tolerancję ryzyka klientów za pomocą kwestionariusza, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni nie tylko badać pożądane cechy przyszłych inwestycji w zakresie ryzyka i zwrotu, lecz także brać pod uwagę postrzeganie ryzyka przez klienta. W tym celu mimo że powinno się unikać samooceny w zakresie tolerancji ryzyka, dozwolone jest zadawanie jednoznacznych pytań dotyczących osobistych wyborów klientów w przypadku braku pewności co do ryzyka. Co więcej, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów mogą na przykład korzystać z wykresów, konkretnych wartości procentowych lub danych liczbowych, pytając klienta, jak zareagowałby, gdyby wartość jego portfela spadła.
52. W przypadku gdy dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów w ramach oceny odpowiedniości polegają na narzędziach udostępnianych klientom (np. kwestionariusze lub oprogramowanie służące określeniu profilu ryzyka), powinni oni zagwarantować właściwe systemy i mechanizmy kontrolne, zapewniające przydatność narzędzi do założonego celu oraz uzyskiwanie zadowalających wyników. Na przykład oprogramowanie służące określeniu profilu ryzyka może zawierać mechanizmy kontroli

spójności odpowiedzi klientów, ukazujące sprzeczności między poszczególnymi zgromadzonymi informacjami.

53. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni również podejmować uzasadnione działania, aby minimalizować potencjalne ryzyko związane z wykorzystaniem takich narzędzi. Potencjalne ryzyko może wystąpić na przykład wówczas, gdy klientów zachęca się do udzielania konkretnych odpowiedzi, aby uzyskać dostęp do kryptoaktywów lub usług w zakresie kryptoaktywów, które mogą być dla nich nieodpowiednie (bez stosownego uwzględnienia rzeczywistej sytuacji i potrzeb klienta)⁷.
54. Aby zapewnić spójność informacji o kliencie, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni postrzegać zgromadzone dane jako całość. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zwracać uwagę na wszelkie istotne sprzeczności między zgromadzonymi informacjami oraz kontaktować się z klientem w celu usunięcia potencjalnych istotnych niespójności lub nieścisłości. Przykładami takich sprzeczności są klienci, którzy mają ograniczoną wiedzę lub ograniczone doświadczenie oraz agresywne podejście do ryzyka, lub klienci o ostrożnym profilu ryzyka i ambitnych celach inwestycyjnych.
55. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni przyjąć mechanizmy umożliwiające wyeliminowanie ryzyka przecenienia przez klientów posiadanej wiedzy i doświadczenia, na przykład poprzez zadawanie pytań, które pomogłyby dostawcom usług w zakresie kryptoaktywów ocenić poziom zrozumienia przez klientów cech kryptoaktywów i związanych z nimi ogólnych rodzajów ryzyka oraz poszczególnych rodzajów kryptoaktywów. Takie środki mogą być szczególnie istotne w przypadku usług robodoradztwa, w związku z większym ryzykiem przecenienia własnej wiedzy i doświadczenia przez klientów podczas przekazywania informacji za pomocą systemu zautomatyzowanego (lub półautomatyzowanego), zwłaszcza w sytuacjach, w których przewidziano bardzo ograniczone interakcje między klientami a pracownikami dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów lub ich brak.

5.5 Aktualizacja informacji o klientach (wytyczna 5)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 1, 8, 10 i 12 rozporządzenia MiCA.

56. W przypadku gdy dostawca usług w zakresie kryptoaktywów utrzymuje stałe relacje z klientem (np. stale świadczy usługi doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usługi zarządzania portfelem kryptoaktywów), aby móc przeprowadzić ocenę odpowiedniości, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni przyjąć procedury określające:
  - a) jaka część gromadzonych informacji o kliencie powinna podlegać aktualizacji i z jaką częstotliwością;
  - b) w jaki sposób należy dokonywać aktualizacji i jakie działania powinien

---

⁷ W tym względzie zob. także pkt 59 wytycznej 5, dotyczący sytuacji, w której dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów wpływają na klientów, aby dokonali oni zmiany udzielonych wcześniej odpowiedzi, nawet jeśli ich sytuacja wcale się nie zmieniła.

podjąć dostawca usług w zakresie kryptoaktywów w przypadku otrzymania dodatkowych lub zaktualizowanych informacji lub w przypadku nieprzekazania przez klienta wymaganych informacji.

57. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni regularnie sprawdzać informacje o klientach w celu zagwarantowania, iż nie stały się one wyraźnie nieaktualne, niedokładne lub niekompletne. W tym celu dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni wdrożyć procedury zachęcające klientów do aktualizacji informacji dostarczonych początkowo w przypadku wystąpienia istotnych zmian.
58. Częstotliwość aktualizacji może się różnić m.in. w zależności od profilu ryzyka klienta i rodzaju rekomendowanego kryptoaktywa. Na podstawie zebranych informacji o kliencie zgodnie z wymogami dotyczącymi odpowiedniości dostawca usług w zakresie kryptoaktywów określa profil ryzyka klienta, tj. jakie rodzaje kryptoaktywów lub usług w zakresie kryptoaktywów mogą być dla niego odpowiednie, uwzględniając jego wiedzę, doświadczenie, sytuację finansową (w tym zdolność ponoszenia strat) oraz cele inwestycyjne (w tym tolerancję ryzyka). Na przykład profil ryzyka zapewniający klientowi dostęp do szerszej gamy bardziej ryzykownych produktów może wskazywać na konieczność dokonywania częstszych aktualizacji. Proces aktualizacji mogą również uruchomić pewne zdarzenia, na przykład osiągnięcie przez klienta wieku emerytalnego lub bezrobocie.
59. Ze względu na wymóg dokonywania przeglądu oceny odpowiedniości co najmniej raz na dwa lata (zgodnie z art. 81 ust. 12 rozporządzenia MiCA) aktualizacje powinny odbywać się co najmniej raz na dwa lata w celu zapewnienia, aby zaktualizowana ocena odpowiedniości nie opierała się na nieaktualnych informacjach o kliencie. Oznacza to również, że aktualizacji należy dokonać przed przeprowadzeniem jakiegokolwiek nowej oceny odpowiedniości w terminie dwóch lat.
60. Aktualizacji można na przykład dokonać poprzez wysłanie klientom kwestionariusza aktualizacyjnego. Odpowiednie działania mogą obejmować zmianę profilu klienta na podstawie pozyskanych zaktualizowanych informacji.
61. Ważne jest również, aby dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów podejmowali również działania mające na celu zminimalizowanie ryzyka nakłaniania klienta do aktualizacji własnego profilu, tak aby wydawał się odpowiedni w kontekście produktu inwestycyjnego lub usługi, które w przeciwnym razie nie byłyby dla klienta odpowiednie, kiedy w rzeczywistości sytuacja klienta nie uległa zmianie⁸. Przykładem dobrej praktyki radzenia sobie z tym rodzajem ryzyka jest przyjmowanie przez dostawców usług w zakresie kryptoaktywów procedur służących weryfikacji, przed lub po dokonaniu transakcji, czy profil klienta jest aktualizowany zbyt często lub czy aktualizację przeprowadzono w krótkim czasie od ostatnich zmian (szczególnie jeśli zmiana nastąpiła w dniach bezpośrednio poprzedzających rekomendowaną inwestycję). Takie sytuacje

---

⁸ W tym kontekście istotne są również środki służące zapewnieniu wiarygodności informacji dotyczących klientów zgodnie z pkt 46 wytycznej 4.

należy zatem zgłaszać właściwej osobie pełniącej funkcję kontrolną. Powyższe zasady i procedury są szczególnie ważne w sytuacjach podwyższonego ryzyka konfliktu między interesem dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów a najlepszym interesem klienta, np. w sytuacjach, w których dostawca usług w zakresie kryptoaktywów plasuje kryptoaktywa u własnych klientów. Innym istotnym czynnikiem, który należy rozważyć w tym kontekście, jest rodzaj interakcji z klientem (tj. rozmowa telefoniczna w przeciwieństwie do kontaktu za pośrednictwem zautomatyzowanego systemu).

62. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni informować klienta, kiedy przekazane dodatkowe informacje skutkują zmianą jego profilu, bez względu na to, czy stanie się on w konsekwencji bardziej ryzykowny (sprawiając, że szerszy zakres bardziej ryzykownych i bardziej złożonych kryptoaktywów może być zatem dla niego odpowiedni, co wiąże się z możliwością poniesienia większych strat), lub odwrotnie – bardziej zachowawczy (w efekcie czego węższy zakres kryptoaktywów może być dla niego odpowiedni).

5.6 Informacje o klientach w przypadku osób prawnych lub grup (wytyczna 6)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 1, 8 i 10 rozporządzenia MiCA.

63. Jeżeli klient jest osobą prawną lub grupą złożoną z co najmniej dwóch osób fizycznych lub jeżeli co najmniej jedna osoba fizyczna jest reprezentowana przez inną osobę fizyczną, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien ustanowić i wdrożyć politykę, na zasadzie *ex ante*, dotyczącą procedury i kryteriów, których należy przestrzegać, aby w takich sytuacjach spełnić wymogi dotyczące odpowiedności wynikające z rozporządzenia MiCA. Obejmuje to: (i) kogo należy poddać ocenie odpowiedności; (ii) sposób, w jaki należy przeprowadzić ocenę odpowiedności w praktyce, w tym od kogo należy gromadzić informacje na temat wiedzy i doświadczenia, sytuacji finansowej i celów inwestycyjnych oraz (iii) możliwe skutki, jakie może to mieć dla odpowiednich klientów, zgodnie z obowiązującą polityką.
64. W przypadku gdy klient jest osobą prawną lub osobą fizyczną reprezentowaną przez inną osobę fizyczną, sytuację finansową i cele inwestycyjne należy oceniać w świetle sytuacji finansowej i celów inwestycyjnych klienta podstawowego (osoby prawnej lub osoby fizycznej, która jest reprezentowana), a nie przedstawiciela. Przy ocenie wiedzy i doświadczenia należy poddać ocenie wiedzę i doświadczenie przedstawiciela. Oznaczałoby to między innymi, że sprawdza się, czy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego dany przedstawiciel jest faktycznie upoważniony do przeprowadzania transakcji w imieniu klienta.
65. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni rozważyć, czy obowiązujące krajowe ramy prawne zapewniają konkretne wskazówki, które należy wziąć pod uwagę w celu przeprowadzenia oceny odpowiedności (może to mieć miejsce na przykład wtedy, gdy

przepisy prawa wymagają wyznaczenia przedstawiciela prawnego: np. w przypadku osób niepełnoletnich lub ubezwłasnowolnionych albo osób prawnych).

66. W ramach obowiązującej polityki należy wprowadzić wyraźne rozróżnienie między sytuacjami, w których przedstawiciela określa się na podstawie obowiązujących przepisów prawa krajowego, co ma miejsce m.in. w przypadku osób prawnych, a sytuacjami, w których nie przewiduje się wyznaczenia przedstawiciela, i skoncentrować się na tych drugich. Jeśli polityka przewiduje umowy między klientami, należy ich jednoznacznie poinformować w formie pisemnej o potencjalnych skutkach takich umów z punktu widzenia ochrony ich interesów. Kroki poczynione przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów zgodnie z jego polityką powinny być odpowiednio udokumentowane, aby umożliwić kontrole *ex post*.
67. Jeżeli klientem jest grupa co najmniej dwóch osób fizycznych, a obowiązujące przepisy prawa krajowego nie przewidują przedstawiciela, polityka dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinna określać, od kogo należy uzyskać niezbędne informacje oraz w jaki sposób zostanie przeprowadzona ocena odpowiedności. Klienci powinni być należycie informowani o podejściu dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów (zgodnie z jego polityką) i wpływie tego podejścia na sposób, w jaki w praktyce przeprowadza się ocenę odpowiedności.
68. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów mogą rozważyć zastosowanie następujących rozwiązań: a) mogą zdecydować się na zwrócenie się do grupy co najmniej dwóch osób fizycznych o wyznaczenie przedstawiciela lub b) mogą rozważyć zebranie informacji o każdym kliencie i dokonanie oceny odpowiedności w odniesieniu do każdego klienta.

Zwrócenie się do grupy co najmniej dwóch osób fizycznych o wyznaczenie przedstawiciela

69. Jeżeli grupa co najmniej dwóch osób fizycznych zgadza się na wyznaczenie przedstawiciela, można zastosować takie samo podejście, jak opisane w pkt 64 powyżej: ocenie podlegają wiedza i doświadczenie przedstawiciela oraz sytuacja finansowa i cele inwestycyjne klienta podstawowego (klientów podstawowych). Wyznaczenie przedstawiciela powinno mieć formę pisemną, być zgodne z obowiązującymi przepisami prawa krajowego oraz zostać zarejestrowane przez odpowiedniego dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów. Klienci stanowiący część grupy powinni być wyraźnie poinformowani w formie pisemnej o wpływie, jaki porozumienie między klientami mogłoby mieć na ochronę ich interesów.
70. Polityka dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów może jednak wymagać od klientów podstawowych, by określili swoje cele inwestycyjne.
71. Jeżeli zaangażowane strony mają trudności z podjęciem decyzji, od kogo należy uzyskać informacje o wiedzy i doświadczeniu, ustaleniem podstawy do określenia sytuacji finansowej na potrzeby oceny odpowiedności lub określeniem celów inwestycyjnych, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien przyjąć najostrożniejsze podejście, biorąc pod uwagę informacje dotyczące odpowiednio osoby o najbardziej ograniczonej wiedzy i doświadczeniu, najmniej korzystnej sytuacji

finansowej lub najbardziej konserwatywnych celach inwestycyjnych. Alternatywnie w polityce dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów można również zaznaczyć, że w takiej sytuacji dostawca nie będzie w stanie świadczyć usług doradztwa w zakresie kryptoaktywów ani usług zarządzania portfelem kryptoaktywów. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni być ostrożni przynajmniej za każdym razem, gdy występują znaczne różnice w poziomie wiedzy i doświadczenia lub w sytuacji finansowej poszczególnych klientów należących do grupy.

Gromadzenie informacji o każdym poszczególnym kliencie i ocena odpowiedniości w odniesieniu do każdego klienta

72. Kiedy dostawca usług w zakresie kryptoaktywów decyduje się na gromadzenie informacji i ocenę odpowiedniości w odniesieniu do każdego klienta będącego częścią grupy, i jeśli istnieją znaczne różnice między cechami poszczególnych klientów (np. jeśli dostawca usług w zakresie kryptoaktywów zaklasyfikuje ich do różnych profili inwestycyjnych), powstaje pytanie, jak zapewnić spójność usług doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usług zarządzania portfelem kryptoaktywów w odniesieniu do kryptoaktywów lub portfela tej grupy klientów. W takiej sytuacji dane kryptoaktywo może być odpowiednie dla jednego klienta należącego do danej grupy, ale dla innego już nie. W swojej polityce dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien jasno określić, jak rozwiąże takie sytuacje. Również w tym przypadku dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien przyjąć najostrożniejsze podejście, biorąc pod uwagę informacje o tych klientach należących do grupy, którzy dysponują najbardziej ograniczoną wiedzą i doświadczeniem, są w najmniej korzystnej sytuacji finansowej lub przyjęli najbardziej konserwatywne cele inwestycyjne. Alternatywnie w polityce dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów można również zaznaczyć, że w takiej sytuacji dostawca nie będzie w stanie świadczyć usług doradztwa w zakresie kryptoaktywów ani usług zarządzania portfelem kryptoaktywów. W tym kontekście należy zaznaczyć, że gromadzenie informacji o wszystkich klientach należących do tej grupy i wzięcie pod uwagę – na potrzeby oceny – profilu uwzględniającego średni poziom wiedzy i kompetencji wszystkich tych klientów prawdopodobnie nie byłoby zgodne z nadrzędną zasadą działania w najlepszym interesie klienta, wynikającą z treści rozporządzenia MiCA.

5.7 Mechanizmy niezbędne do zrozumienia kryptoaktywów (wytyczna 7)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 10 rozporządzenia MiCA.

73. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni posiadać odpowiednie zasady i procedury, aby zapewnić, że rozumieją cechy, charakter i właściwości, w tym koszty i ryzyko, kryptoaktywów i usług w zakresie kryptoaktywów wybranych dla swoich klientów

oraz że oceniają, biorąc pod uwagę koszty i złożoność, czy równoważne kryptoaktywa lub usługi w zakresie kryptoaktywów mogą pasować do profilu ich klienta.

74. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni przyjąć solidne i obiektywne procedury, metodyki i narzędzia, które pozwolą im odpowiednio uwzględnić różne cechy i odpowiednie czynniki ryzyka (takie jak ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko płynności⁹, ryzyko operacyjne, w tym ryzyko hakowania itp.) każdego kryptoaktywa, które mogą zarekomendować klientowi lub w które mogą zainwestować w jego imieniu. Szczególnie istotne jest uwzględnienie stopnia „złożoności” produktów, który ponadto należy dopasować do informacji o kliencie (w szczególności jego wiedzy i doświadczenia).
75. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni przyjąć procedury w celu zapewnienia, aby informacje służące zrozumieniu i prawidłowej klasyfikacji kryptoaktywów należących do ich oferty produktów będą wiarygodne, prawdziwe, spójne i aktualne. Przyjmując takie procedury, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni wziąć pod uwagę różne cechy i charakter rozważanych kryptoaktywów.
76. Ponadto dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni dokonać przeglądu wykorzystywanych informacji, aby uwzględnić wszelkie istotne zmiany, które mogą wpływać na klasyfikację produktu. Jest to szczególnie ważne w sytuacji ciągłej ewolucji i rosnącego tempa rozwoju rynków kryptoaktywów.

5.8 Mechanizmy niezbędne do zapewnienia odpowiedniości kryptoaktywów lub usług w zakresie kryptoaktywów (wytyczna 8)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 1, 10, 11 i 12 rozporządzenia MiCA.

77. Aby dopasować odpowiednie inwestycje i usługi do klientów, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni ustanowić zasady i procedury zapewniające konsekwentne uwzględnianie:
  - wszystkich dostępnych informacji na temat klienta niezbędnych do oceny, czy kryptoaktywo lub usługa są odpowiednie, w tym na temat bieżącego portfela inwestycji klienta (oraz alokacji aktywów w ramach tego portfela, która nie powinna ograniczać się do alokacji kryptoaktywów);

---

⁹ Szczególnie ważne jest to, aby zidentyfikowane ryzyko płynności nie zostało zrównoważone innymi wskaźnikami ryzyka (na przykład tymi, które przyjęto przy ocenie ryzyka kredytowego, ryzyka kontrahenta i ryzyka rynkowego). Cechy płynnościowe kryptoaktywów należy bowiem porównywać z informacjami o gotowości klienta do utrzymania kryptoaktywów przez określony czas, tj. tzw. „okres utrzymywania”.

- wszystkich istotnych cech kryptoaktywów i usług rozważanych podczas oceny odpowiedniości, w tym wszystkich stosownych rodzajów ryzyka oraz wszelkich bezpośrednich lub pośrednich kosztów ponoszonych przez klienta.
78. Dostawcom usług w zakresie kryptoaktywów przypomina się, że ocena odpowiedniości nie ogranicza się do rekomendacji zakupu danego kryptoaktywa. Każda rekomendacja musi być odpowiednia, niezależnie od tego, czy np. dotyczy zakupu, posiadania czy sprzedaży kryptoaktywa lub powstrzymania się od powyższych działań.
79. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów polegający podczas procesu oceny odpowiedniości na narzędziach (np. portfele wzorcowe, oprogramowanie określające alokację aktywów lub narzędzia do profilowania ryzyka potencjalnych inwestycji) powinni posiadać właściwe systemy i mechanizmy kontrolne zapewniające przydatność tych narzędzi do założonego celu oraz osiągnięcie zadowalających wyników poprzez ich wykorzystanie.
80. W związku z tym narzędzia powinny być zaprojektowane tak, aby uwzględniały wszystkie istotne cechy każdego klienta lub kryptoaktywa. Na przykład narzędzia, które klasyfikują klientów lub kryptoaktywa w sposób ogólny, nie będą przydatne do omawianego celu.
81. Dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien ustanowić zasady i procedury umożliwiające m.in. zagwarantowanie, że:
- usługi doradztwa w zakresie kryptoaktywów i usługi zarządzania portfelem kryptoaktywów świadczone na rzecz klienta uwzględnia odpowiedni stopień dywersyfikacji ryzyka, w tym w odniesieniu do rodzaju instrumentów w portfelu (kryptoaktywa, instrumenty finansowe itp.);
  - klient posiada adekwatną wiedzę o związku między ryzykiem a stopą zwrotu, tj. o konieczności niskich zyskach z aktywów wolnych od ryzyka, o wpływie horyzontu czasowego na ten związek oraz o skutkach kosztów dla jego inwestycji;
  - sytuacja finansowa klienta pozwala mu sfinansować kryptoaktywa, a klient jest w stanie ponieść wszelkie potencjalne straty wynikające z inwestycji;
  - wszelkie osobiste rekomendacje lub transakcje zawarte w trakcie świadczenia usług doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usług zarządzania portfelem kryptoaktywów w przypadku, gdy chodzi o produkt niepłynny, uwzględniają długość okresu, w którym klient jest gotowy utrzymywać inwestycję;
  - zapobieżono niekorzystnemu wpływowi wszelkich konfliktów interesów na jakość oceny odpowiedniości.

82. Podejmując decyzję w sprawie metodyki, która ma zostać przyjęta w celu przeprowadzenia oceny odpowiedniości, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien również wziąć pod uwagę rodzaj i charakter świadczonych usług w zakresie kryptoaktywów oraz, w ogólniejszym zakresie, własny model biznesowy.
83. W ramach oceny odpowiedniości dostawca usług w zakresie kryptoaktywów świadczący usługę zarządzania portfelem kryptoaktywów powinien z jednej strony ocenić (zgodnie z treścią pkt 41 punktów drugi niniejszych wytycznych) wiedzę i doświadczenie klienta w zakresie każdego rodzaju kryptoaktywów, które mogą stać się częścią jego portfela, a także rodzaje ryzyka związane z zarządzaniem tym portfelem. W zależności od poziomu złożoności kryptoaktywów dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien ocenić wiedzę i doświadczenie klienta bardziej szczegółowo niż tylko na podstawie rodzaju, do którego należy dane kryptoaktywo (np. token powiązany z aktywami związanymi z koszykiem walut rynków wschodzących w porównaniu z tokenem powiązany z aktywami związanym wyłącznie z EUR i USD). Z drugiej strony, w odniesieniu do sytuacji finansowej i celów inwestycyjnych klienta, ocenę odpowiedniości dotyczącą oddziaływania kryptoaktywów i transakcji można przeprowadzić na poziomie całego portfela klienta. W praktyce oznacza to, że jeżeli w umowie zarządzania portfelem określono w sposób wystarczająco szczegółowy strategię inwestycyjną, która jest odpowiednia dla klienta pod kątem kryteriów odpowiedniości wskazanych w rozporządzeniu MiCA i która będzie realizowana przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów, ocena odpowiedniości decyzji inwestycyjnych mogłaby zostać przeprowadzona wbrew strategii inwestycyjnej wskazanej w umowie zarządzania portfelem, a cały portfel klienta powinien odzwierciedlać przyjętą strategię inwestycyjną. Kiedy dostawca usług w zakresie kryptoaktywów przeprowadza ocenę odpowiedniości na podstawie analizy całego portfela klienta w ramach usługi doradztwa w zakresie kryptoaktywów, z jednej strony oznacza to, że poziom wiedzy i doświadczenia klienta należy ocenić w odniesieniu do każdego kryptoaktywa i rodzaju ryzyka związanego z daną transakcją. Z drugiej strony, w odniesieniu do sytuacji finansowej i celów inwestycyjnych klienta, ocenę odpowiedniości dotyczącą oddziaływania produktu i transakcji można przeprowadzić na poziomie portfela klienta.
84. Kiedy dostawca usług w zakresie kryptoaktywów przeprowadza ocenę odpowiedniości na podstawie analizy całego portfela klienta, powinien on zapewnić odpowiedni stopień dywersyfikacji portfela klienta, biorąc pod uwagę narażenie portfela klienta na różne rodzaje ryzyka finansowego (ryzyko geograficzne, walutowe itp.). Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zachować szczególną ostrożność w odniesieniu do ryzyka kredytowego: należy przede wszystkim uwzględnić narażenie portfela klienta na ryzyko związane z tym, że wszystkie wchodzące w jego skład produkty pochodzą od jednego emitenta lub emitentów należących do tej samej grupy. Jeśli bowiem portfel klienta obejmuje produkty wyemitowane przez jeden podmiot (lub podmioty należące do tej samej grupy), klient może stracić wszystkie zainwestowane środki w sytuacji niewypłacalności tego podmiotu.

85. Aby zapewnić spójność oceny odpowiedniości przeprowadzanej za pomocą narzędzi zautomatyzowanych (nawet jeśli interakcja z klientami nie odbywa się za pośrednictwem zautomatyzowanych systemów), dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni regularnie monitorować i testować algorytmy służące ocenie odpowiedniości transakcji rekomendowanych lub przeprowadzanych w imieniu klientów. Określając takie algorytmy, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni brać pod uwagę charakter i cechy kryptoaktywów i usług zawartych w ich ofercie dla klientów. W szczególności dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni co najmniej:
- opracować odpowiednią dokumentację dotyczącą projektowania systemów, jasno określającą cel, zakres i projekt algorytmów. W stosownych przypadkach elementami tej dokumentacji powinny być drzewa decyzyjne lub reguły decyzyjne;
  - posiadać udokumentowaną strategię testowania wyjaśniającą zakres testowania algorytmów. Powinna ona obejmować plany testów, przypadki testowe, wyniki testów, usuwanie usterek (jeśli dotyczy) i końcowe wyniki testów;
  - wprowadzić odpowiednie zasady i procedury zarządzania wszelkimi zmianami w algorytmie, włączając w to monitorowanie i ewidencjonowanie wszelkich zmian tego typu. Obejmuje to wdrożenie mechanizmów bezpieczeństwa w celu monitorowania nieautoryzowanego dostępu do algorytmu i zapobiegania takiemu dostępowi;
  - dokonywać przeglądu i aktualizacji algorytmów w celu zapewnienia, aby odzwierciedlały one wszelkie istotne zmiany (np. zmiany na rynku i zmiany w obowiązujących przepisach), które mogą mieć wpływ na ich skuteczność;
  - wprowadzić zasady i procedury umożliwiające wykrycie błędów w algorytmie i podjęcie odpowiednich działań, w tym np. zawieszenie świadczenia usług doradztwa, jeżeli błąd ten może skutkować udzieleniem nieodpowiednich porad lub naruszeniem stosownych przepisów lub regulacji;
  - dysponować odpowiednimi zasobami, w tym zasobami ludzkimi i technologicznymi, w celu monitorowania i nadzorowania działania algorytmów poprzez odpowiedni i terminowy przegląd udzielanych porad; oraz
  - wprowadzić odpowiedni wewnętrzny proces zatwierdzania, aby zagwarantować skuteczne podejmowanie powyższych działań.
86. W przypadku gdy usługi doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usługi zarządzania portfelem kryptoaktywów są świadczone w całości lub w części za pośrednictwem zautomatyzowanego lub półzautomatyzowanego systemu, odpowiedzialność za dokonanie oceny odpowiedniości powinna spoczywać na dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów świadczącym usługę i nie można jej zmniejszyć poprzez użycie systemu

elektronicznego przy dokonywaniu osobistej rekomendacji lub decyzji o przystąpieniu do transakcji.

5.9 Koszty i złożoność produktów równoważnych (wytyczna 9)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 1, 10 i 12 rozporządzenia MiCA.

87. Zasady i procedury dotyczące odpowiedniości powinny gwarantować, że zanim dostawca usług w zakresie kryptoaktywów podejmie decyzję w sprawie kryptoaktywów, które będą przedmiotem rekomendacji lub inwestycji w ramach portfela zarządzanego przez dostawcę w imieniu klienta, przeprowadzona zostanie dokładna ocena możliwych rozwiązań alternatywnych względem kryptoaktywów i usług w zakresie kryptoaktywów, z uwzględnieniem kosztu i złożoności produktów.
88. Dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien wdrożyć proces uwzględniający charakter usługi, model biznesowy i rodzaj oferowanych kryptoaktywów, aby ocenić dostępne kryptoaktywa, które są „równoważne” pod względem zdolności zaspokojenia potrzeb klienta oraz z punktu widzenia jego sytuacji, takie jak kryptoaktywa z podobnymi klientami docelowymi i podobnym profilem ryzyka i zysku.
89. Biorąc pod uwagę czynnik kosztów, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni uwzględniać wszystkie koszty i opłaty objęte odpowiednimi przepisami art. 81 ust. 4 rozporządzenia MiCA. W kwestii złożoności dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni odnieść się do kryteriów określonych w wytycznej 7 powyżej. Jeśli dostawca usług w zakresie kryptoaktywów oferuje ograniczoną gamę kryptoaktywów lub rekomenduje jeden rodzaj kryptoaktywów oraz w sytuacji, gdy ocena „równoważnych” kryptoaktywów może być ograniczona, klienci muszą być w pełni świadomi tych okoliczności. W tym kontekście szczególnie ważne jest, aby klienci otrzymali właściwe informacje na temat tego, na ile ograniczony jest zakres oferowanych kryptoaktywów zgodnie z treścią art. 81 ust. 2 lit. b) rozporządzenia MiCA¹⁰.
90. W przypadku gdy dostawca usług w zakresie kryptoaktywów stosuje wspólne strategie portfelowe lub modelowe propozycje inwestycyjne, które mają zastosowanie do różnych klientów o tym samym profilu inwestycyjnym (określonym przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów), ocena kosztów i złożoności kryptoaktywów „równoważnych” może być przeprowadzona na wyższym poziomie, centralnie (na przykład przez komitet inwestycyjny lub inny komitet określający wspólne strategie portfelowe lub modelowe propozycje inwestycyjne), przy czym dostawca usług w zakresie kryptoaktywów nadal będzie musiał dopilnować, aby wybrane kryptoaktywa były odpowiednie w świetle profili poszczególnych klientów.

---

¹⁰ Zgodnie z rozporządzeniem MiCA nie oczekuje się zatem od dostawców usług w zakresie kryptoaktywów uwzględnienia całego spektrum możliwych opcji kryptoaktywów istniejących na rynku, aby spełnić wymogi wytycznej 7.

91. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni być w stanie uzasadnić wybór lub rekomendację kryptoaktywa droższego lub bardziej złożonego niż kryptoaktywo równoważne, biorąc pod uwagę, że w procesie selekcji produktów w kontekście usług doradztwa w zakresie kryptoaktywów lub usług zarządzania portfelem można również rozważyć dodatkowe kryteria (np. poziom dywersyfikacji portfela, płynność lub poziom ryzyka). Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni dokumentować te decyzje i przechowywać związaną z nimi dokumentację, ponieważ wymagają one szczególnej uwagi ze strony osoby pełniącej funkcję kontrolną. Stosowną dokumentację należy poddawać przeglądom wewnętrznym. Świadcząc usługę doradztwa w zakresie kryptoaktywów, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów mogą również, w ściśle określonych okolicznościach, podjąć decyzję o poinformowaniu klienta o wyborze bardziej kosztownego i złożonego kryptoaktywa.

5.10 Koszty i korzyści związane ze zmianami inwestycji (wytyczna 10)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 1, 10 i 12 rozporządzenia MiCA.

92. W ramach zasad i procedur dotyczących oceny odpowiedniości dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni przeprowadzić analizę kosztów i korzyści związanych ze zmianą, tak aby dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów byli w stanie racjonalnie wykazać, że oczekiwane korzyści wynikające ze zmiany przewyższają koszty.
93. Do celów niniejszej wytycznej przyjmuje się, że decyzji inwestycyjnych takich jak równoważenie struktury zarządzanego portfela w przypadku „strategii pasywnej” odzwierciedlania składu indeksu (na podstawie ustaleń dokonanych z klientem) zwykle nie uznaje się za zmianę. Aby uniknąć wątpliwości, przyjmuje się, że każda transakcja, w której progi te nie zostały zachowane, zostanie uznana za zmianę.
94. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni brać pod uwagę wszystkie niezbędne informacje, aby móc przeprowadzić analizę kosztów i korzyści wynikających ze zmiany, tj. ocenę wad i zalet nowych kryptoaktywów. Biorąc pod uwagę wymiar kosztów, dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni uwzględniać wszystkie koszty i opłaty objęte odpowiednimi przepisami art. 81 ust. 4 rozporządzenia MiCA. W tym kontekście istotne mogą być zarówno pieniężne, jak i niepieniężne czynniki związane z kosztami i korzyściami. Mogą to być na przykład:
- oczekiwany zwrot netto z proponowanej transakcji alternatywnej (z uwzględnieniem ewentualnych kosztów początkowych, jakie musi ponieść klient) w stosunku do oczekiwanego zwrotu netto z obecnej inwestycji (z uwzględnieniem wszelkich kosztów wyjścia, które klient może ponieść w związku ze zbyciem kryptoaktywa, które już znajduje się w jego portfelu);

- zmiana sytuacji i potrzeb klienta, która może skłaniać go do rozważenia zmiany, np. potrzeba uzyskania płynności w krótkim terminie w związku z niespodziewanym i nieplanowanym zdarzeniem rodzinnym;
  - zmiana cech kryptoaktywów lub sytuacji na rynku, które mogą być powodem rozważenia zmiany w portfelu klienta, np. kiedy dane kryptoaktywo traci płynność na skutek określonych trendów rynkowych;
  - korzyści dla portfela klienta wynikające ze zmiany, takie jak (i) zwiększenie dywersyfikacji portfela (według obszaru geograficznego, rodzaju kryptoaktywów, rodzaju emitenta itp.); (ii) zwiększone dostosowanie profilu ryzyka portfela do celów ryzyka klienta; (iii) zwiększenie płynności portfela; lub (iv) zmniejszenie ogólnego ryzyka kredytowego portfela.
95. W przypadku doradztwa w zakresie kryptoaktywów jasne wyjaśnienie, czy korzyści wynikające z rekomendowanej zmiany przewyższają jej koszty, powinno zostać zawarte w sprawozdaniu o odpowiedniości¹¹, które dostawca usług w zakresie kryptoaktywów musi przekazać klientowi przed dokonaniem transakcji.
96. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni także wdrożyć systemy i mechanizmy kontrolne umożliwiające monitorowanie ryzyka obejścia obowiązku oszacowania kosztów i korzyści wynikających z wprowadzenia rekomendowanej zmiany, na przykład w sytuacji, gdy klientowi doradza się sprzedaż danego kryptoaktywa, a następnie (np. kilka dni później) zakup innego, a obie transakcje faktycznie były od samego początku ściśle powiązane.
97. W przypadku gdy dostawca usług w zakresie kryptoaktywów stosuje wspólne strategie portfelowe lub modelowe propozycje inwestycyjne mające zastosowanie do różnych klientów o tym samym profilu inwestycyjnym (określonym przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów), analizę kosztów i korzyści wynikających ze zmiany można przeprowadzić na poziomie wyższym od poziomu poszczególnych klientów lub poszczególnych transakcji. W szczególności gdy decyzja o zmianie podejmowana jest centralnie, na przykład przez komitet inwestycyjny lub inny komitet określający wspólne strategie portfelowe lub modelowe propozycje inwestycyjne, analizę kosztów i korzyści może przeprowadzić właśnie taki komitet. Jeśli decyzję o zmianie podejmuje się na poziomie centralnym, analiza kosztów i korzyści przeprowadzona na tym poziomie zazwyczaj dotyczy wszystkich porównywalnych portfeli klientów i nie jest dokonywana w odniesieniu do każdego indywidualnego klienta. W takiej sytuacji decyzją właściwego komitetu dostawca usług w zakresie kryptoaktywów może również ustalić, dlaczego zmiana nie zostanie dokonana w stosunku do niektórych klientów. Chociaż w takich sytuacjach analiza kosztów i korzyści może zostać przeprowadzona na wyższym poziomie, dostawca usług w zakresie kryptoaktywów powinien dysponować

---

¹¹ Sprawozdanie o odpowiedniości, o którym mowa w art. 81 ust. 13 rozporządzenia MiCA.

odpowiednimi mechanizmami kontrolnymi umożliwiającymi sprawdzenie, czy w związku ze szczególnymi cechami niektórych klientów nie będzie konieczne przeprowadzenie w większym stopniu odrębnej analizy.

98. Jeżeli zarządzający portfelem uzgodnił z klientem bardziej zindywidualizowane upoważnienie i strategię inwestycyjną ze względu na szczególne potrzeby inwestycyjne klienta, należy – w przeciwieństwie do powyższego – przeprowadzić analizę kosztów i korzyści wynikających ze zmiany na poziomie klienta.
99. Niezależnie od powyższego, jeżeli zarządzający portfelem uzna, że skład lub parametry portfela należy zmienić w sposób, który nie jest dozwolony na podstawie upoważnienia ustalonego z klientem, zarządzający portfelem powinien omówić to z klientem i dokonać przeglądu oceny odpowiedności lub przeprowadzić nową ocenę w celu uzgodnienia nowego upoważnienia.

5.11 Kwalifikacje personelu (wytyczna 11)¹²

Stosowne prawodawstwo: art. 68 ust. 5 i art. 81 ust. 7 rozporządzenia MiCA.

100. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów mają obowiązek dopilnować, aby personel zaangażowany w istotne aspekty procesu odpowiedności posiadał adekwatny poziom umiejętności, wiedzy ogólnej i wiedzy fachowej w odniesieniu do kryptoaktywów i usług w zakresie kryptoaktywów.
101. Pracownicy powinni rozumieć rolę, jaką odgrywają w procesie oceny odpowiedności, oraz posiadać niezbędne umiejętności, wiedzę ogólną i wiedzę fachową, w tym dostateczną znajomość odpowiednich wymogów i procedur regulacyjnych, by wywiązać się ze swoich obowiązków.
102. Pracownicy powinni posiadać niezbędną wiedzę i kompetencje, w tym w odniesieniu do oceny odpowiedności. W tym celu dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zapewnić pracownikom odpowiednie szkolenia.
103. Pozostali pracownicy, którzy nie mają bezpośredniego kontaktu z klientami, ale uczestniczą w ocenie odpowiedności w inny sposób, także powinni posiadać niezbędne umiejętności, wiedzę ogólną i wiedzę fachową wymagane w zależności od roli, jaką pełnią w procesie oceny odpowiedności. Może to dotyczyć m.in. opracowywania kwestionariuszy, określania algorytmów na potrzeby oceny odpowiedności lub innych aspektów niezbędnych do przeprowadzenia oceny odpowiedności i kontrolowania zgodności z wymogami dotyczącymi odpowiedności.

---

¹² Zgodnie z mandatem wynikającym z art. 81 ust. 15 lit. a) rozporządzenia MiCA ESMA wyda w późniejszym terminie bardziej ogólne wytyczne dotyczące kryteriów oceny wiedzy i kompetencji zgodnie z art. 81 ust. 7 rozporządzenia MiCA.

104. W stosownych przypadkach przy stosowaniu narzędzi zautomatyzowanych (w tym narzędzi hybrydowych) dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zadbać o to, by ich pracownicy zaangażowani w działania związane z określaniem tych narzędzi:
- posiadali odpowiednią wiedzę na temat technologii i algorytmów wykorzystywanych na potrzeby udzielania porad cyfrowych (w szczególności aby byli w stanie zrozumieć logikę działania, ryzyko i zasady funkcjonowania algorytmów generujących porady cyfrowe); oraz
  - byli w stanie zrozumieć i dokonać przeglądu cyfrowych lub zautomatyzowanych porad generowanych przez algorytmy.

6 Wytyczne dotyczące formatu okresowego sprawozdania z zarządzania portfelem kryptoaktywów

6.1 Trwały nośnik (wytyczna 1)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 14 rozporządzenia MiCA.

105. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni przekazywać każdemu takiemu klientowi okresowe sprawozdanie, o którym mowa w art. 81 ust. 14 rozporządzenia MiCA, w formacie elektronicznym, który jest również trwałym nośnikiem.
106. Taki nośnik powinien umożliwiać klientowi: (i) przechowywanie informacji skierowanych osobiście do tego klienta w sposób dostępny do wykorzystania w przyszłości i przez okres odpowiedni do celów informacji; oraz (ii) odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci.

6.2 Dostęp do systemu internetowego (wytyczna 2)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 14 rozporządzenia MiCA.

107. Do celów art. 81 ust. 14 akapit drugi rozporządzenia MiCA dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni zapewnić, aby:
  - system internetowy, do którego klienci mają dostęp, kwalifikował się jako trwały nośnik;
  - klient był powiadamiany drogą elektroniczną o tym, gdzie i w jaki sposób można uzyskać dostęp do informacji (np. jeżeli system internetowy jest stroną internetową, należy powiadomić klienta o adresie strony internetowej oraz miejscu na stronie internetowej, w którym można uzyskać dostęp do informacji);
  - klient był powiadamiany o udostępnieniu nowego okresowego sprawozdania; oraz
  - informacje były stale dostępne za pośrednictwem tego systemu internetowego i przez taki okres, jakiego klient może w normalnych okolicznościach potrzebować, aby je sprawdzić.

6.3 Treść okresowego sprawozdania (wytyczna 3)

Stosowne prawodawstwo: art. 81 ust. 14 rozporządzenia MiCA.

108. W celu zapewnienia klientom rzetelnego i wyważonego przeglądu podjętych działań, wyników portfela oraz sposobu, w jaki podejmowane działania odpowiadają preferencjom, celom i aktualnym informacjom na temat oceny odpowiedniości w okresie sprawozdawczym, okresowe sprawozdanie powinno zawierać co najmniej:

- zestawienie treści i wyceny portfela, w tym szczegółowe informacje na temat poszczególnych posiadanych kryptoaktywów, ich wartości rynkowej lub wartości godziwej, jeżeli nie jest dostępna informacja o wartości rynkowej, oraz salda środków pieniężnych – wszystkie na początek i na koniec okresu sprawozdawczego;
- wyniki portfela w okresie sprawozdawczym, w tym wszelkie tokeny otrzymane bezpłatnie w celu zapewnienia ciągłości działania mechanizmów konsensusu w oparciu o dowód pracy (*proof-of-work*) i dowód stawki (*proof-of-stake*) w systemie blockchain (nagrody za staking);
- całkowitą kwotę opłat pobranych podczas okresu sprawozdawczego, w rozbiciu co najmniej na całkowite opłaty z tytułu zarządzania i całkowite koszty związane z wykonaniem zlecenia, w tym w razie potrzeby również oświadczenie o możliwości dostarczenia bardziej szczegółowego zestawienia kosztów na wniosek klienta;
- porównanie wyników w okresie objętym sprawozdaniem ze wskaźnikiem referencyjnym wyników (jeśli taki istnieje) uzgodnionym między dostawcą usług w zakresie kryptoaktywów a klientem;
- w odniesieniu do każdej transakcji wykonanej w danym okresie – główne cechy danej transakcji;
- wyjaśnienie, w jaki sposób działania lub ich brak odpowiadają preferencjom, celom i innym cechom klienta.

109. Dostawcy usług w zakresie kryptoaktywów powinni również określić datę ostatniej oceny odpowiedniości lub jej przeglądu oraz, w stosownych przypadkach, na jakiej podstawie została ona ostatnio zaktualizowana (np. nowe informacje dostarczone przez klienta powodujące zmianę profilu klienta, nowe kryteria zastosowane przez dostawcę usług w zakresie kryptoaktywów).